

УДК 330.101:340

А.О. КОВАЛЕНКО,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Ради по вивченню продуктивних сил України Національної академії наук України

ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ І ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

У статті висвітлюються правові та інституційні засади регіонального стратегічного планування в Україні. Наведено визначення регіонального стратегічного планування, вивчено відповідну систему нормативно-правових актів і органів управління, подано пропозиції щодо її вдосконалення.

В статье освещены правовые и институциональные основы регионального стратегического планирования в Украине. Дано определение регионального стратегического планирования, изучена соответствующая система нормативно-правовых актов и органов управления, поданы предложения относительно ее усовершенствования.

This article highlights legal and institutional basis of the regional strategic planning in Ukraine. The definition of the regional strategic planning is provided, the relevant system of legal acts and regulations and organs of government is studied, and ideas with regard to the improvement of such a system are offered.

регіональне стратегічне планування, правові та інституційні засади, державна регіональна політика

Однією з проблем України як країни з перехідною економікою у контексті інноваційної конкуренції є відновлення регулюючої ролі держави на регіональному рівні у процесі здійснення державної регіональної економічної політики.

Важливим інструментом регіональної політики держави є *регіональне стратегічне планування* розвитку продуктивних сил України, що визначається нами як процес розробки і складання довгострокових регіональних програмних і планових документів, у яких містяться: наукове передбачення ходу і результатів розвитку соціально-економічної сфери регіону (прогноз), цілі і зміст регіональної економічної політики (програма), а також система заходів щодо їхньої реалізації з визначенням порядку, послідовності, термінів і відповідальних виконавців (план).

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання поставленої проблеми і на які ми спираємося, показує, що вагомий внесок у розробку методологічних і прикладних проблем державного регулювання регіонального розвитку з використанням інструментів стратегічного планування зробили такі дослідники, як О.М. Алімов, В.Ф. Беседін, З.С. Варналій, В.М. Геєць, З.В. Герасимчук, Б.М. Данилишин, М.І. Долішній, С.І. Дорогунцов, О.С. Ємельянов, О.М. Нижник, А.П. Павлюк, С.М. Писаренко, В.А. Поповкін, В.І. Пила, Д.М. Стеченко, М.І. Фашевський, Л.Г. Чернюк, М.Г. Чумаченко.

Проблемам регіонального стратегічного планування постійно приділяється увага в програмних документах державного керівництва України, розробках вітчизняних наукових установ та рішеннях органів державного управлін-

ня. За останній час в Україні відбулися наукові конференції, де обговорювалися проблеми регіонального стратегічного планування: науково-практична конференція за міжнародною участю «Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації» (м. Одеса, 31 жовтня 2008 р.); міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів» (м. Сімферополь, 17 квітня 2009 р.); IV міжнародна науково-практична конференція «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики» (м. Харків, 21–23 травня 2009 року).

Ця стаття присвячується таким невирішеним раніше частинам поставленої проблеми, як правові та інституційні засади регіонального стратегічного планування в Україні і пропозиції щодо їх удосконалення. Завданням статті є вивчення нормативно-правового забезпечення та інституційної системи регіонального стратегічного планування, їх якісна характеристика і вироблення пропозицій щодо їх вдосконалення.

Існуюча система правових та інституційних засад регіонального стратегічного планування в Україні включає в себе: 1) програмні документи вищого державного керівництва; 2) законодавчі і нормативні акти України, що діють на макроекономічному і регіональному рівнях; 3) координаційні органи з питань регіонального розвитку та взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування.

Основним програмним документом можна вважати Стратегію економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004–2015 рр., схвалену Указом Президента України [1] у 2004 р. з метою реалізації стратегічних пріоритетів економічного та соціального розвитку України щодо забезпечення сталого економічного зростання, утвердження інноваційної моделі розвитку, соціальної переорієнтації економічної політики, створення передумов для набуття Україною членства в Європейському Союзі.

Цим же указом Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади було зобов'язано враховувати основні положення Стратегії під час розроблення проектів державних, регіональних, галузевих, цільових програм економічного і соціального розвитку. Вказану Стратегію було також видано окремих виданнях [2].

Стратегія містить окремих «Розділ XV. Здійснення активної державної регіональної політики», що складається з шістьох підрозділів, якими визначено такі питання: зміцнення потенціалу розвитку регіонів та їхньої конкурентоспроможності; стратегію подолання економічних диспропорцій у економічному розвитку; стратегію вдосконалення міжбюджетних відносин; розвиток транскордонного і міжрегіонального економічного співробітництва; відновлення економічної бази малих населених пунктів; основні засади адміністративно-територіальної реформи.

Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році» від 09.02.2006 р. [3] – останнє з аналогічних послань, що включає тематичні доповіді – містить Розділ 5 «Державна регіональна політика», в якому зазначається, що головною метою державної регіональної політики є інтеграція регіонів у єдиний український духовний, гуманітарний, політичний та економічний простір при збереженні регіонального різноманіття. Ключовим завданням державної регіональної політики на сучасному етапі має бути забезпечення державних стандартів (нормативів) та державних соціальних гарантій гідного рівня життя кожного громадянина, незалежно від місця його проживання.

Відповідно до Послання, стратегічними пріоритетами державної регіональної політики України на сучасному етапі є:

– підвищення якості життя людини як реального критерію дійової регіональної політики;

- суспільно-політична та соціально-економічна консолідація регіонів з метою забезпечення єдності політичного простору і досягнення на цій основі цілісності гуманітарного та економічного простору;
- підвищення конкурентоспроможності регіонів;
- забезпечення збалансованості децентралізації управління і «єдиновладдя»;
- реформування міжбюджетних відносин відповідно до потреб кожного регіону і держави загалом.

Рівень законодавчих і нормативних документів у сфері регіонального стратегічного планування в Україні представлений законами та кодексами України, актами Верховної Ради України, Президента України і Кабінету Міністрів України.

Важливим практичним кроком для законодавчого і наукового забезпечення регіонального стратегічного планування та управління регіональним розвитком стало затвердження Постановою Верховної Ради України від 24.12.1999 р. № 1359-XIV Концепції сталого розвитку населених пунктів [4], яка визначила основні напрями державної політики щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів, правові та економічні шляхи їх реалізації. Мета Концепції – забезпечення виходу з кризи і створення умов для сталого розвитку населених пунктів у період, на який розрахована Концепція.

Правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку країни, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць як складової частини загальної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку держави були визначені Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 р. № 1602-III [5]. Цим законом встановлюється загальний порядок розроблення, затвердження та виконання зазначених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку, а також права та відповідальність учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.

Збільшення територіальної диференціації рівнів економічного розвитку та можливостей соціального забезпечення громадян, відсутність ефективних механізмів стримування та пом'якшення дії таких процесів, необхідність ефективного стимулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади й самоврядування щодо прискорення розвитку регіонів на основі повноцінного використання їх природного, економічного, трудового та наукового потенціалу зумовило потребу в формуванні якісно нової державної регіональної політики. Тому новим орієнтиром для системи державного регулювання розвитку продуктивних сил регіонів України стала Концепція державної регіональної політики, затверджена Указом Президента України від 25.05.2001 р. № 341/2001 [6].

Головною метою державної регіональної політики Концепцією визначено створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, підвищення рівня життя населення, забезпечення додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина незалежно від місця проживання, а також поглиблення процесів ринкової трансформації на основі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів, підвищення дійовості управлінських рішень, удосконалення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Одним із заходів реалізації Концепції було передбачене розроблення проекту Закону України «Про Генеральну схему планування території України», який був прийнятий 7.02.2002 р. за № 3059-III [7]. Затверджена ним Генеральна схема планування території України визначає пріоритети та концептуальні рішення планування і використання території країни, вдосконалення систем розселення та забезпечення сталого розвитку населених пунктів, розвитку ви-

робничої, соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури, формування національної екологічної мережі.

Необхідність формування та реалізації програмних документів регіонального розвитку зумовила розробку та прийняття Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку, затверджених наказом Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 29.07.2002 р. № 224 [8], які встановлюють єдиний порядок та основні методичні засади розроблення Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями регіональних стратегій розвитку.

Згідно з документом, регіональна стратегія розвитку (РСР) є *стратегічним планом* розвитку регіону, що визначає цілі, завдання, пріоритети, напрям сталого економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя на середньостроковий (4–6 років) та довгостроковий (10–15 років) періоди.

Законом України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. № 1621-IV [9] визначено засади розроблення, затвердження та виконання державних цільових програм. Державна цільова програма – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.

З 01.01.2006 р. набув чинності Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 р. № 2850-IV [10], яким передбачено, що з метою забезпечення реалізації державної політики щодо стимулювання розвитку регіонів затверджуються: Кабінетом Міністрів України – державна стратегія регіонального розвитку; Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами за поданням відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з урахуванням норм, закладених у державній стратегії регіонального розвитку, спільних інтересів територіальних громад регіонів – регіональні стратегії розвитку.

Узгодження діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування у сфері державного стимулювання розвитку регіонів, виконання регіональних стратегій розвитку здійснюється на основі *угод щодо регіонального розвитку*, які укладаються між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими радами і виконуються відповідно до цього Закону та інших актів законодавства.

На сьогодні підписано угоди щодо регіонального розвитку між Урядом і Донецькою (15.09.2007 р.), Львівською (17.06.2009 р.), Волинською (13.01.2010 р.) та Вінницькою (27.01.2010 р.) обласними радами.

На виконання положень Закону «Про стимулювання розвитку регіонів» Кабінет Міністрів України своєю постановою від 21.07.2006 р. № 1001 затвердив Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2015 р. [11], основною метою якої є створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їхнього сталого розвитку на сучасній технологічній основі, високій продуктивності виробництва й зайнятості населення. *Цим документом на державному рівні фактично запроваджено стратегічне планування регіонального розвитку на довгострокову перспективу.*

З метою забезпечення ефективного формування й реалізації державної регіональної політики Кабінет Міністрів України своєю постановою від 01.03.2007 р. № 323 створив Міністерство регіонального розвитку та будівни-

цтва України, що є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної регіональної політики й політики у сфері будівництва, архітектури й містобудування, удосконалення адміністративно-територіального устрою України.

Враховуючи необхідність подальшого вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку та запровадження стратегічного планування роботи в органах виконавчої влади, що визначають цілі соціально-економічного розвитку держави та шляхи їх досягнення, Кабінет Міністрів України розпорядженням від 04.10.2006 р. № 504-р схвалив Концепцію вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України.

Важливе місце в системі забезпечення регіонального розвитку продуктивних сил України, здійснення державної регіональної політики займають координаційні органи з питань регіонального розвитку та взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування.

Указом Президента України від 5.05.1996 р. № 306/96 був утворений Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України як центральна науково-методична, консультативна та координуюча установа при Президенті України, цілями якої є підтримка місцевого самоврядування та запровадження в Україні принципів Європейської хартії місцевого самоврядування.

Указом Президента України від 21.02.2008 р. № 149/2008 з метою підвищення ефективності здійснюваних заходів у сфері державного будівництва та місцевого самоврядування, забезпечення узгодженої співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування, поєднання загальнодержавних та місцевих інтересів у вирішенні найважливіших питань суспільного розвитку утворено Національну раду з питань взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування як дорадчий орган при Президентові України, яку очолює Президент України.

Основними завданнями Національної ради є розгляд, обговорення та вироблення узгодженої позиції з питань загальнодержавного та регіонального значення, зокрема щодо:

- стратегії вдосконалення державного будівництва в Україні, реалізації державної регіональної політики із забезпечення розвитку регіонів, здійснення кадрової політики та кадрової роботи;
- основних напрямів внутрішньої політики України щодо залучення інвестицій для розвитку регіонів, реалізації пріоритетів збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та держави в цілому;
- розвитку ресурсного, економічного і науково-технічного потенціалу на загальнодержавному та регіональному рівнях;
- проектів актів законодавства, загальнодержавних програм економічного, соціального, науково-технічного, культурного розвитку регіонів України;
- інших питань, що мають важливе значення для вирішення суспільно-політичних та соціально-економічних проблем регіонів та держави в цілому.

Постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 р. № 309 з метою поглиблення взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на основі поєднання загальнодержавних та місцевих інтересів із забезпечення ефективного розвитку регіонів утворено Раду з питань регіонального розвитку та місцевого самоврядування, яка є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України.

Основними завданнями Ради є:

- проведення аналізу державної регіональної політики, зокрема щодо розвитку місцевого самоврядування, пошук ефективних шляхів її вдосконалення;

– напрацювання спільних планів дій центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з метою забезпечення збалансованого розвитку регіонів;

– підготовка пропозицій щодо:

1) удосконалення законодавства з питань регіонального розвитку, місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою держави;

2) фінансового, матеріально-технічного, науково-методичного, кадрового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування;

– сприяння координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади з метою підтримки органів місцевого самоврядування у здійсненні власних та делегованих повноважень;

– забезпечення взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування, їх асоціаціями, іншими об'єднаннями та громадськими організаціями.

Підсумовуючи, слід відзначити, що в системі правового регулювання та інституційного забезпечення регіонального стратегічного планування останнім часом окреслилася низка суперечностей. Так, Законом «Про стимулювання розвитку регіонів» передбачене затвердження Кабінетом Міністрів України *державної стратегії регіонального розвитку* й, з урахуванням її норм, – затвердження *регіональних стратегій розвитку* відповідними місцевими радами за поданням місцевих державних адміністрацій. Однак Законами України «Про місцеві державні адміністрації» і «Про місцеве самоврядування в Україні» відповідно розробка і виконання адміністраціями та затвердження радами такого документа, як *стратегія*, не передбачена. Натомість передбачена лише розробка й затвердження *програм соціально-економічного й культурного розвитку* відповідних регіонів. Те ж стосується звіту й інформування територіальної громади про їхнє виконання. Таким чином, правове положення такого документа, як *регіональна стратегія розвитку*, є недосконалим, оскільки, з одного боку, вона повинна бути затверджена, а з іншого – обов'язковість її дотримання не є нормативно закріпленою.

Отже, паралельно діють стратегічні програмні документи щодо регіонального розвитку, розробка та реалізація яких регулюється різними законами і спрямована на виконання різних актів вищого порядку: в одних випадках – Державної програми економічного і соціального розвитку України на відповідний короткостроковий період, в інших – Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 р.

Крім того, існує вищезгаданий Закон «Про державні цільові програми», що встановлює такий вид документа, як *державна цільова програма*, яка може бути спрямована на розв'язання найважливіших проблем розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Слід також сказати, що якщо порядок розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку регламентовано відповідною урядовою постановою від 26 квітня 2003 року № 621, то порядок розробки, подання і затвердження регіональних стратегій розвитку регламентований лише у вигляді вищеназваних Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку, затверджених наказом Мінекономіки України, окремим положенням яких суперечать чинному законодавству.

Одна з проблем формування та реалізації стратегічних документів з питань регіонального розвитку в Україні полягає в тому, що існує певне дублювання функцій щодо реалізації державної регіональної політики двома центральними органами виконавчої влади – Міністерством економіки й Міністерством регіонального розвитку та будівництва України.

Так, відповідно до Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2007 р. № 777, основними завданнями Мінекономіки, зокрема, є розроблення в межах сво-

їх повноважень та забезпечення відповідно до законодавства реалізації державної регіональної політики, організація роботи, що пов'язана із створенням умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку країни та її регіонів. Мінекономіки бере участь в межах своїх повноважень у реалізації державної регіональної політики, розробляє в межах своїх повноважень проекти нормативно-правових актів з питань регіональної політики і місцевого самоврядування, пропозиції щодо розв'язання актуальних проблем у цій сфері.

Проте відповідно до Положення про Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, затвердженого постановою уряду від 16.05.2007 р. № 750, саме Мінрегіонбуд є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної регіональної політики і політики у сфері удосконалення адміністративно-територіального устрою України.

Не відіграють поки що належної концептуальної та координаційної ролі у розв'язанні стратегічних проблем регіонального розвитку відповідні дорадчі органи: при Президентові України – Національна рада з питань взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування; при Кабінеті Міністрів України – Рада з питань регіонального розвитку та місцевого самоврядування.

Конкретні науково обгрунтовані пропозиції щодо вдосконалення існуючої системи важелів державного регулювання стратегічного потенціалу продуктивних сил регіонів України полягають у такому:

1. Президенту України доцільно активізувати діяльність Національної ради з питань взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою розгляду, обговорення та вироблення узгодженої позиції органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань вдосконалення системи регіонального управління та стратегії регіонального розвитку.

2. Верховній Раді України доцільно з метою впровадження принципів економічного вирівнювання потреб і рівнів розвитку регіонів, а також визначення цілей і структури стратегічних планових документів, уточнення порядку їх розробки та усунення умов для формування регіональної політики, виходячи з політичної кон'юнктури, прийняти у вигляді закону основи внутрішньої і зовнішньої політики України та доопрацювати і внести зміни до законів «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про державні цільові програми», «Про місцеві державні адміністрації» і «Про місцеве самоврядування в Україні».

3. Кабінету Міністрів України доцільно:

– своєчасно доопрацювати та внести до Верховної Ради України відповідні законопроекти щодо визначення структури прогнозних і програмних документів та порядку їх розробки;

– відповідно до чинного законодавства з урахуванням основ внутрішньої і зовнішньої політики України удосконалити термінологію (цілі) та методичне забезпечення (окремі процедури) розробки стратегічних документів щодо регіонального розвитку;

– уточнити повноваження відповідних центральних органів виконавчої влади з метою усунення дублювання ними функцій з реалізації державної регіональної політики;

– активізувати діяльність Ради з питань регіонального розвитку та місцевого самоврядування з метою вдосконалення формування та механізмів реалізації стратегії регіонального розвитку;

– запровадити програмно-цільовий метод у бюджетному процесі з метою встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їх використання на регіональному рівні.

Таким чином, існуючі правові та інституційні засади системи регіонального стратегічного планування в Україні в цілому забезпечують її функціонуван-

ня, однак потребують науково обґрунтованого вдосконалення, у чому і полягають перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаної літератури

1. Указ Президента України «Про Стратегію економічного та соціально-розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004–2015 роки» від 28 квітня 2004 року № 493/2004 // <http://www.president.gov.ua/documents/1699.html>

2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції» / Авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

3. Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році» від 09.02.2006 р. // <http://www.president.gov.ua/content/poslannya.html>

4. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 24.12.1999 р. № 1359-XIV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1359-14>

5. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 р. № 1602-III // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1602-14>

6. Указ Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» від 25.05.2001 р. № 341/2001 // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=341%2F2001>

7. Закон України «Про Генеральну схему планування території України» від 7.02.2002 р. за № 3059-III // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3059-14>

8. Наказ Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України № 224 від 29.07.2002 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку» // <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.322.0>

9. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. № 1621-IV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1621-15>

10. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 р. № 2850-IV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2850-15>

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» від 21.07.2006 року № 1001 // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF&p=1267783996030995>

Надійшло до редакції 2.02.2010.